

UTENOS KOLEGIJOS TYRĖJŲ PROFESINIO TOBULĖJIMO IR KARJEROS PLĖTROS GAIRĖS

IVADAS

Utenos kolegija (toliau - Kolegija), įgyvendindama Europos mokslinių tyrimų erdvės¹ (EMTE) principus bei vadovaudamasi *Europos tyrėjų chartija*², siekia užtikrinti nuoseklų, Kolegijos ir aukštojo mokslo vertybėmis grįstą tyrėjų profesinį tobulėjimą, kurti palankią aplinką tyrėjų kompetencijų stiprinimui visuose karjeros etapuose.

Kolegijos tyrėjų profesinio tobulėjimo ir karjeros plėtros gairės (toliau - Gairės) parengtos vadovaujantis *Lietuvos Respublikos* (toliau - LR) *mokslo ir studijų įstatymu*, *Mokslo ir studijų institucijų tyrėjų karjeros pakopų privalomų kompetencijų aprašu*, *Utenos kolegijos HRS4R veiksmų planu 2025-2027 m.*³, *Utenos kolegijos žmogiškųjų išteklių valdymo strategijos (HRS4R) trūkumų analize (GAP analize)*⁴ ir *Utenos kolegijos atvira, skaidria, nuopelnais grįsta tyrėjų įdarbinimo politika*⁵, *Utenos kolegijos mokslinės veiklos nuostatais*, remiantis užsienio šalių gerosios praktikos pavyzdžiais⁶.

Gairėse vadovaujama *LR mokslo ir studijų įstatyme* įtvirtinta nuostata, kad tyrėjų karjerą sudaro keturios pakopos: pradedantysis tyrėjas, patvirtintas tyrėjas, pripažintas tyrėjas, pirmaujantis tyrėjas.

Gairėse tyrėjų **profesinis tobulėjimas** suprantamas kaip sistemingas įvairių formų kompetencijų tobulinimas visose karjeros pakopose; **tyrėjų karjeros plėtra** - kaip nuoseklus tyrėjo judėjimas vertikalia karjeros kryptimi - nuo vienos pakopos link kitos bei kaip judėjimas horizontalia karjeros kryptimi - karjeros pakopos lygmenyje.

Kitos Gairėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip *Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme*, *Mokslo ir studijų institucijų tyrėjų karjeros pakopų privalomų kompetencijų apraše*.

¹ Europos mokslinių tyrimų erdvė, <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/european-research-area/>

² The European Charter for Researchers, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15135-2023-ADD-1/lt/pdf>

³ Utenos kolegijos HRS4R veiksmų planas 2025-2027 m., https://www.utenos-kolegija.lt/upload/file_manager/Kolegija/Dokumentai/2025/Projektai/Utenos%20kolegijos%20HRS4R%20VEIKSM%C5%B2%20PLANAS.pdf

⁴ Utenos kolegijos žmogiškųjų išteklių valdymo strategijos (HRS4R) trūkumų analizė, https://www.utenos-kolegija.lt/upload/file_manager/Kolegija/Dokumentai/2025/Projektai/GAP_Utenos%20kolegijos%20Atotr%C5%ABkio%20analiz%C4%97.pdf

⁵ Utenos kolegijos atvira, skaidri, nuopelnais grįsta tyrėjų įdarbinimo politika, https://www.utenos-kolegija.lt/upload/file_manager/Visuomenei/Projektai/UTENOS%20KOLEGIJOS%20ATVIRA%20%C4%AEDARBINIMO%20POLITIKA.pdf

⁶ Researcher Development Framework, <https://vitae.ac.uk/wp-content/uploads/2025/01/Researcher-Development-Framework-RDF-Vitae-4.pdf>

Gairėse aptariami tyrėjų profesinio tobulėjimo tikslas, principai, kompetencijos, profesinio tobulėjimo ir profesinės raidos kelias, parama.

Gairės skirtos:

- visiems Kolegijos tyrėjams, dalyvaujantiems taikomuosiuose moksliniuose tyrimuose ir eksperimentinėje plėtroje (toliau - MTEP), atitinkantiems tyrėjui keliamus reikalavimus, įtvirtintus *LR mokslo ir studijų įstatyme* ir užimantiems šias dėstytojų pareigas - profesoriaus, docento, asistento, jaunesniojo asistento, vyresniojo lektoriaus, lektoriaus pareigas bei mokslo darbuotojų pareigas - vyriausiojo mokslo darbuotojo, vyresniojo mokslo darbuotojo, mokslo darbuotojo, jaunesniojo mokslo darbuotojo;
- Kolegijos administracijos darbuotojams, atsakingiems už žmogiškųjų išteklių valdymą, akademinę veiklą ir strateginę plėtrą;
- kandidatams į tyrėjų pareigas.

1. GAIRIŲ TIKSLAS, TYRĖJŲ PROFESINIO TOBULĖJIMO IR KARJEROS PLĖTROS PRINCIPAI

Gairių tikslas – skatinti tęstinį tyrėjų profesinį tobulėjimą visose karjeros pakopose didinant tyrėjų gebėjimus MTEP srityje, skatinti tyrėjų karjeros plėtrą vertikaliaja ir horizontaliaja kryptimis.

Tyrėjų profesinis tobulėjimas ir karjeros plėtra grindžiama šiais principais:

- *lygių galimybių* – kiekvienas tyrėjas turi teisę tobulinti kompetencijas, plėtoti karjerą nepaisant amžiaus, lyties, rasės, religinių įsitikinimų ar užimamų pareigų;
- *tęstinumo* – kompetencijų tobulinimas yra nuolatinis procesas, atliepantis mokymosi visą gyvenimą sampratą;
- *pasirenkamumo* – tyrėjas gali laisvai pasirinkti karjeros plėtros, kompetencijų tobulinimo būdus, formas, tematiką, derindamas juos su Kolegijos strateginiais tikslais, fakulteto, katedros veiklos programa;
- *atsakomybės* už savo veiksmus planuojant ir įgyvendinant karjeros plėtrą, profesinį tobulėjimą;
- *bendradarbiavimo* - bendro darbo, nuolatinio keitimosi žiniomis, gerosios patirties perėmimo ir indėlio siekiant Kolegijos tikslų;
- *veiksmingumo* siekiant numatytų tikslų ir racionaliai naudojant išteklius, nuolat analizuojant, vertinant ir planuojant kompetencijų tobulinimo veiklą, remiantis veiksminga vadyba.

2. TYRĖJŲ KOMPETENCIJŲ APRAŠYMAS

Vadovaujantis *LR mokslo ir studijų įstatymu, Mokslo ir studijų institucijų tyrėjų karjeros pakopų privalomų kompetencijų aprašu*⁷, išskiriamos keturios tyrėjų karjeros pakopos:

1. **Pradedantysis tyrėjas**, siekiantis eiti jaunesniojo asistento ar jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigas, turintis magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją, vykdo mokslinę (meno) veiklą vadovaujant pripažintam arba pirmaujančiam tyrėjui.
2. **Patvirtintas tyrėjas**, mokslininkas, siekiantis eiti asistento, mokslininko stažuotojo ar mokslo darbuotojo pareigas mokslininkas, kurio mokslinė veikla nevysiškai savarankiška;
3. **Pripažintas tyrėjas**, siekiantis eiti docento ar vyresniojo mokslo darbuotojo pareigas mokslininkas, pasiekęs mokslinės veiklos savarankiškumo lygį;
4. **Pirmaujantysis tyrėjas**, siekiantis eiti profesoriaus ar vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigas, savarankiškas, pirmaujantis savo tyrimų ar mokslo srities mokslininkas.

Atsižvelgiant į tyrėjų karjeros pakopą bei profesinio tobulėjimo kryptį, išskiriamos į dvi tyrėjų kompetencijų grupes:

1. **Būtinų tyrėjų profesinės kompetencijos** - šios kompetencijos skirstomos pagal keturias pagrindines sritis: MTEP veiklą vykdymas; MTEP organizavimas; MTEP rezultatų sklaida ir poveikio numatymas; bei MTEP ekspertinis vertinimas. Šios sritys apima gebėjimus, susijusius su mokslinių tyrimų planavimu ir įgyvendinimu, dalyvavimu projektinėje veikloje ir tyrėjų komandose, tyrimų rezultatų pristatymu mokslinei ir plačiajai visuomenei bei dalyvavimu ekspertinėje ir recenzavimo veikloje (1 priedas).

2. **Pageidautinos kompetencijos** - šios kompetencijos apima mokslinio sąžiningumo laikymąsi, gebėjimą taikyti intelektinės nuosavybės apsaugos principus, žinių sklaidą bei tarpinstitucinį bendradarbiavimą (2 priedas).

Remiantis gerąja užsienio šalių patirtimi⁸, be privalomų ir pageidautinų kompetencijų, tyrėjas kiekviename savo karjeros pakopoje, siekiant profesinio ir asmeninio tobulėjimo, skatinamas ugdyti ir perkeliamuosius gebėjimus. Perkeliamieji gebėjimai suskirstyti į šešias kategorijas: tarpasmeniniai gebėjimai, kognityviniai gebėjimai, komunikaciniai gebėjimai, mokslinių tyrimų gebėjimai, organizaciniai gebėjimai, įtakos ir poveikio gebėjimai (3 priedas).

3. TYRĖJŲ PROFESINIO TOBULĖJIMO IR KARJEROS PLĖTROS GALIMYBĖS

Tyrėjų karjeros plėtra Kolegijoje grindžiama nuosekliu, planuojamu tobulėjimu, žinių gilinimu ir atsakomybių prisiėmimu, pereinant nuo pradedančiojo iki pirmaujančiojo tyrėjo lygmens.

⁷ Mokslo ir studijų institucijų tyrėjų karjeros pakopų privalomų kompetencijų aprašas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0d62c2b216b211eea9b3de7dd350a34e>

⁸ Researcher Development Framework, <https://vitae.ac.uk/wp-content/uploads/2025/01/Researcher-Development-Framework-RDF-Vitae-4.pdf>

Karjeros plėtra siejama ne tik su moksline veikla, bet ir galimybe įsitraukti į kitą akademinę veiklą, vadovauti moksliniams projektams, o pažanga grindžiama kvalifikacijų, kompetencijų įgijimu, pasiekimais.

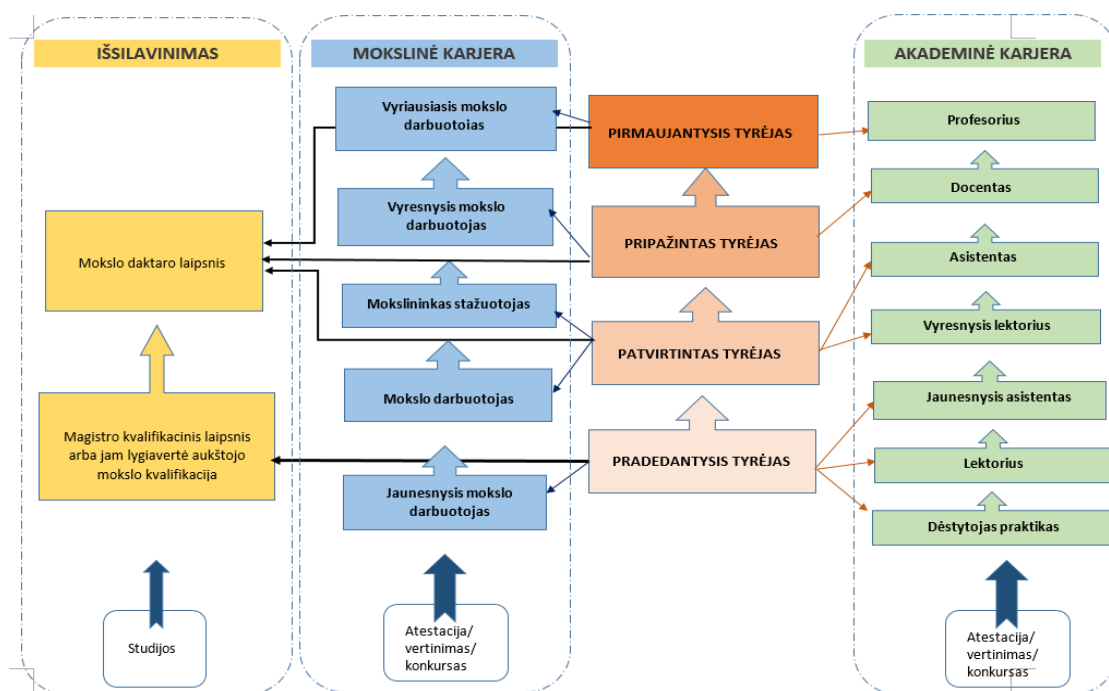
Kolegijos tyrėjų karjeros raida galima dviem kryptimis: **horizontali karjera ir/ ar vertikali karjera.**

Visais karjeros raidos etapais Kolegijoje tyrėjai skatinami ir remiami nuolat tobulėti, reguliariai atnaujinti ir plėsti savo įgūdžius bei kompetencijas. Tobulėjimas gali būti užtikrinamas pasitelkiant įvairias priemones – nuo formalių studijų, mokymų, seminarų, ir dalyvavimo konferencijose iki bendradarbiavimo mokslinėse grupėse bei tinkluose.

Tyrėjo karjerą galima pradėti įgijus magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją. Ankstyvąją karjerą pradedantysis tyrėjas gali vystyti dviem kryptimis: vertikali karjera, pagrįsta tolimesnėmis studijomis universitete doktorantūros programose, profesinio tobulėjimo planavimu ir perėjimu prie aukštesnių tyrėjo karjeros pakopų; horizontali karjera pagrįsta profesine veikla, jos įvertinimu, atsakomybės didinimu ir veiklos sferų plėtra.

Aukštesnės tyrėjų karjeros raidos pakopos yra galimos turint mokslo daktaro laipsnį ir dalyvaujant mokslinėje bei kitoje akademinėje veikloje.

Vertikali tyrėjų karjera vystoma, kylant nuo pradedančiojo tyrėjo iki pirmaujančiojo tyrėjo pakopos, atsižvelgiant į mokslinius pasiekimus, kompetencijas ir atsakomybės augimą (1 pav.).

1 pav. Tyrėjų vertikali karjeros raida

Vadovaujantis *Mokslo ir studijų institucijų tyrėjų karjeros pakopų privalomų kompetencijų aprašu* ir atsižvelgiant į reikalavimus atitinkamoms tyrėjo karjeros pakopoms, tyrėjai gali siekti šių Kolegijos mokslo darbuotojų pareigybų:

- *vyriausiojo mokslo darbuotojo* - šias pareigas gali eiti pirmaujantysis tyrėjas. Vyriausiasis mokslo darbuotojas turi rengti mokslininkus, vadovauti moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, skelbti tyrimų rezultatus;

- *vyresniojo mokslo darbuotojo* - šias pareigas gali eiti tyrėjas, esantis ne žemesnės pakopos kaip pripažintas tyrėjas. Vyresnysis mokslo darbuotojas turi vadovauti moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, skelbti tyrimų rezultatus;

- *mokslo darbuotojo* - šias pareigas gali eiti tyrėjas, esantis ne žemesnės pakopos kaip patvirtintas tyrėjas. Mokslo darbuotojas turi atlikti mokslinius tyrimus ir vykdyti eksperimentinę plėtrą, skelbti šios veiklos rezultatus;

- *mokslininko stažuotojo* - šias pareigas gali eiti tyrėjas, esantis ne žemesnės pakopos kaip patvirtintas tyrėjas;

- *jaunesniojo mokslo darbuotojo* - šias pareigas gali eiti pradedantysis tyrėjas. Jaunesnysis mokslo darbuotojas turi atlikti arba padėti atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus.

Vadovaujantis *LR mokslo ir studijų įstatymu*, tyrėjai taip pat gali užimti ir dėstytojų pareigybes. Kolegijoje dėstytojų pareigybės yra šios:

- *profesorius* - šias pareigas gali eiti mokslininkas, esantis pirmaujantysis tyrėjas, turintis rengti mokslininkus, dėstyti studentams, vykdyti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą ir jiems vadovauti, skelbti tyrimų rezultatus;

- *docentas* - šias pareigas gali eiti mokslininkas, esantis ne žemesnės pakopos kaip pripažintas tyrėjas, turintis dėstyti studentams, vykdyti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, skelbti šios veiklos rezultatus;

- *asistentas* - šias pareigas gali eiti mokslininkas, esantis ne žemesnės pakopos kaip patvirtintas tyrėjas, vadovaujantis studentų praktiniams užsiėmimams (praktiniams darbams, pratyboms, studentų praktikai ir kt.), padedantis atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus;

- *jaunesnysis asistentas* - šias pareigas gali eiti pradedantysis tyrėjas, turintis atlikti arba padėti atlikti dėstytojų darbus bei padėti atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus;

- *vyresnysis lektorius* – šias pareigas gali eiti asmuo, turintis mokslo (meno) daktaro laipsnį, jis turi dėstyti studentams, dirbti metodinį darbą.

- *lektorius* - šias pareigas gali eiti mokslininkas arba asmuo, turintis ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygstantį aukštąjį išsilavinimą. Lektorius turi dėstyti studentams, dirbti metodinį darbą;

- *dėstytojas praktikas* - šias pareigas užimantys dėstytojai privalo dirbti praktinį darbą ne mokslo ir studijų institucijose, turėti ne mažesnę kaip 3 metų tokio praktinio darbo, susijusio su dėstytojų sritimi, patirtį, profesinių pasiekimų ir atitikti Kolegijos numatytas dėstytojų kompetencijas.

Šie dėstytojai dėsto, veda praktinius užsiėmimus, vadovauja studentų praktiniams darbams, supažindina studentus su mokslinių tyrimų taikymu praktikoje, padeda jiems atlikti taikomosios mokslinės veiklos darbus, perteikia jiems praktinio darbo žinias.

Vadovaujantis *Kolegijos mokslinės veiklos nuostatais*, dėstytojai, užimantys profesoriaus, docento, asistento, **vyresniojo lektoriaus** pareigybės, mokslinei veiklai skiria ne mažiau kaip trečdalį savo pedagoginės pareigybės užimamo darbo laiko; jaunesnieji asistentai, lektoriai, dirbantys pagrindinėje darbovietėje, – ne mažiau kaip ketvirtadalį savo pedagoginės pareigybės užimamo darbo laiko; lektoriams, dirbantiems nepagrindinėje darbovietėje ir dėstytojams praktikams mokslinė veikla rekomenduojama⁹.

Pereinant nuo pradedančiojo tyrėjo iki pirmaujančiojo tyrėjo karjeros pakopos, palaipsniui didėja kompetencijų gylis, pereinant nuo gebėjimo atlikti pavestas užduotis iki gebėjimo generuoti strateginius sprendimus, veikti savarankiškai tarptautiniu lygmeniu ir formuoti mokslo politiką; nuosekliai plečiama veiklos laukų įvairovė, atspindint tyrėjo brandą, atsakomybių lygį ir įsitraukimą į platesnį akademinės, mokslinės bei visuomeninės veiklos kontekstą; nuosekliai didėja bendradarbiavimo mastas, keičiasi jo apimtis, lygis ir poveikis (2 pav.).

2 pav. Tyrėjo karjeros raida pagal kompetencijų gylį, veiklos laukų įvairovę ir bendradarbiavimo mastą

Atitinkamose tyrėjų karjeros pakopose, tyrėjų karjeros raida pagal kompetencijų gylį, veiklos laukų įvairovę ir bendradarbiavimo mastą apima:

- *pradedančiojo tyrėjo* - įsitraukimą kaip komandos nario į įvairius MTEP projektus nacionaliniu ar tarptautiniu mastu; kompetencijų plėtrą per stažuotes, mokymus, dirbtuves ar vadovaujant mentoriui; dalyvavimą mokslinės komunikacijos veiklose (pvz., mokslo populiarinimas);

⁹ Utenos kolegijos mokslinės veiklos nuostatai, https://www.utenos-kolegija.lt/upload/file_manager/Kolegija/Dokumentai/2019/Mokslin%C4%97s%20veiklos%20nuostatai_2019.pdf

žinių perteikimą studentams; įsitraukimą į atvirojo mokslo iniciatyvas (pvz., atviros prieigos duomenų bazės, etikos mokymai).

- *patvirtinto tyrėjo* - aktyvų dalyvavimą kelių kryptių MTEP projektuose (pvz., tarpdisciplininė tematika); įsitraukimą į profesinius tinklus, draugijas, teminius forumus; mokslo rezultatų viešinimą ne tik akademinėi, bet ir profesinei bendruomenei ar plačiajai visuomenei; bendradarbiavimą su verslo, viešojo sektoriaus ar nevyriausybinėmis organizacijomis; ekspertinę veiklą (recenzavimas, dalyvavimas vertinimo komisijose).

- *pripažinto tyrėjo* - vadovavimą mažoms mokslinėms grupėms ar konkrečioms tyrimų paketams; tarpdisciplininių ar tarptautinių projektų iniciavimą; patirties perdavimą pradedantiems tyrėjams (mentorstė, mokslininkų rengimas); dalyvavimą redakcinėse kolegijose, mokslinių leidinių rengime; bendradarbiavimą su verslo įmonėmis, kuriant jų poreikius atitinkančius sprendinius.

- *pirmaujančiojo tyrėjo* - lyderystę tarptautiniuose MTEP tinkluose ir ekspertinėse grupėse; ekspertinių išvadų rengimą valstybės ar privataus sektoriaus institucijoms; inovacijų kūrimą ir žinių komercinimo veiklą (atžalinės įmonės, startuoliai, patentai, licencijavimas); tarpsektorinių bendradarbiavimo modelių vystymą (pvz., su pramone, viešuoju sektoriumi); strateginį indėlį į mokslo politiką ar institucinius sprendimus.

Tyrėjų perėjimas į aukštesnes pakopas vyksta viešo konkurso būdu arba kitu LR mokslo ir studijų įstatyme, Kolegijos teisės aktuose nustatytu būdu.

Tyrėjų įdarbinimas ir atranka į visas tyrėjų karjeros pakopas atitinkančias pareigas vykdoma laikantis *Utenos kolegijos atviros, skaidrios, nuopelnais grįstos tyrėjų įdarbinimo politikos* nuostatų.

Visi tyrėjai dalyvauja kasmetiniame veiklos vertinime:

- užimantys dėstytojų pareigas - vadovaujantis *Utenos kolegijos dėstytojų atestavimo, vertinimo ir konkursų pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašu*;

- užimantys mokslo darbuotojų pareigas, ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki terminuotos vienerių metų darbo sutarties termino pabaigos arba ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki mokslo metų pabaigos, jei darbo sutartis sudaryta ilgesniam nei vienerių metų terminui.

Horizontali tyrėjų karjera vystoma plėtojant tarpdisciplininį, tarpsektorinį ar tarptautinį mobilumą, keičiant tyrimų kryptį, veiklos sritį ar jungiant skirtingas veiklas. Horizontali karjera leidžia tyrėjui augti nekeičiant pareigybių, bet plečiant įtaką, atsakomybes ir bendradarbiavimo lauką. Siekdami horizontaliosios karjeros, tyrėjai įsitraukia į akademinę veiklą ar tampa ekspertais konkrečioje mokslo kryptyje, derindami mokslo, studijų ir projektinę veiklą pagal institucinius poreikius.

Plėtojant horizontaliąją tyrėjų karjerą, vadovaujamas *Utenos kolegijos dėstytojų ir kitų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo*¹⁰ nuostata, kad dėstytojai ir kiti darbuotojai turi tobulinti kvalifikaciją reguliariai, bet ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus.

4. PARAMA TYRĖJŲ PROFESINIAM TOBULĖJIMUI IR KARJEROS PLĖTRAI

Parama tyrėjų profesiniam tobulėjimui ir karjeros plėtrai yra grindžiama šiais principais:

1. **Įtraukios mokslinių tyrimų aplinkos ir kultūros kūrimas**, siekiant pritraukti ir išlaikyti talentus. Pabrėžiama patrauklių, saugių darbo sąlygų, pagarbaus, atviro bendravimo ir bendradarbiavimo svarba siekiant palaikyti tyrėjų gerovę ir produktyvumą.

2. **Sąžiningų, skaidrių ir nuopelnais pagrįstų tyrėjų įdarbinimo, karjeros plėtros procesų užtikrinimas**, pabrėžiant veiksmingo veiklos valdymo, aiškių pareigybių aprašymų ir geros darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros palaikymo svarbą.

3. **Profesinio tobulėjimo ir karjeros plėtros užtikrinimas**, pripažįstant, kad tyrėjai turi turėti įgūdžių ir žinių, kad galėtų prisitaikyti prie kintančios mokslinių tyrimų aplinkos. Todėl svarbu jiems suteikti prieigą prie mokymų, paramos, tinklaveikos galimybių, sudaryti galimybes lavinti mokslinių tyrimų įgūdžius, vadovavimo ir perkeliamus gebėjimus. Akcentuojama parama pradedantiems tyrėjams, kurie ankstyvajame karjeros etape gali kreiptis paramos į katedrose, kurioms jie priskirti, dirbančius patyrusius tyrėjus.

Parama tyrėjų profesiniam tobulėjimui ir karjeros plėtrai yra įtvirtinta pagrindiniuose Kolegijos teisės aktuose - *Utenos kolegijos Statute*¹¹, *Utenos kolegijos mokslinės veiklos nuostatuose*, *Utenos kolegijos dėstytojų ir kitų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos apraše* ir kt.

Utenos kolegijos statutas numato, kad dėstytojai, kiti tyrėjai gali gauti valstybės paramą mokslinėms stažuotėms, taip pat paramą dalyvauti mokslinėse konferencijose užsienyje, dėstyti užsienio valstybių mokslo ir studijų institucijose LR mokslo ir studijų įstatymo nustatyta tvarka.

Utenos kolegijos mokslinės veiklos nuostatai numato, kad moksliniams tyrimams atlikti, mokslinei metodinei ir profesinei kvalifikacijai kelti dėstytojai LR įstatymų numatyta tvarka gali būti ne ilgiau kaip vieneriems metams atleidžiami nuo pedagoginio darbo. Minėtas dokumentas taip pat numato, kad dalis Kolegijos lėšų, gaunamų iš Valstybės biudžeto asignavimų, skirtų skatinti valstybinių kolegijų dalyvavimą MTEP, kiekvienais metais, gali būti skiriama: konkurso tvarka tyrėjų grupėms, siekiant skatinti taikomąją mokslinę veiklą ir tyrimus, kurių rezultatus būtų galima pritaikyti aktualioms realios veiklos problemomis spręsti; Kolegijos tyrėjams ir jų grupėms, apdovanojant už geriausias publikacijas, projektus ir taikomuosius darbus.

¹⁰ Utenos kolegijos dėstytojų ir kitų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašas, https://www.utenos-kolegija.lt/upload/file_manager/Kolegija/Dokumentai/2021/Utenos%20kolegijos%20darbuotoju%CC%A8%20kvalifikacijos%20tobulinimo%20tvarkos%20apras%CC%8Cas.pdf

¹¹ Utenos kolegijos Statutas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f65cc936757911eaa38ed97835ec4df6?jfwid=-1cf20o2wcd>

Utenos kolegijos dėstytojų ir kitų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašas

numato, kad dėstytojui per 5 metų laikotarpį gali būti vieną kartą suteikiamos kūrybinės atostogos, dėstytojai ir kiti darbuotojai per 5 metų laikotarpį gali vieną kartą vykti į stažuotę, dėstytojų ir kitų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas gali būti finansuojamas iš įvairių šaltinių.

Tyrėjo karjeros pakopos	MTEP veiklų vykdymo	MTEP organizavimo	MTEP rezultatų sklaidos ir jų poveikio numatymo	MTEP ekspertinio vertinimo
Pradedantysis tyrėjas	• vadovaujamas ar padedamas pripažintų ir (ar) pirmaujančių tyrėjų geba atlikti mokslinius tyrimus (kaupiti, sisteminti, teikti mokslinius duomenis); • suvokia mokslinių tyrimų tematiką ir geba prisidėti prie jos plėtojimo.	• geba dalyvauti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir (ar) inovacijų, mokslo sklaidos projektuose ir (ar) institucijų vykdomose programose; • geba dirbti tyrėjų grupėje.	• geba pristatyti savo mokslinių tyrimų rezultatus;	-
Patvirtintas tyrėjas	• tyrėjų grupėse ar konsultuodamasis su kitais tyrėjais geba atlikti mokslinius tyrimus, kurie plečia žinių ribas ir taip prisideda prie MTEP vykdymo; • geba suvokti savo tyrimų rezultatų taikymo galimybes	• geba rengti ir (ar) dalyvauti nacionalinių ir (ar) tarptautinių mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir (ar) inovacijų, mokslo sklaidos projektuose ir (ar) institucijų vykdomose programose; • geba bendradarbiauti su kitais tyrėjais ir dirbti tyrėjų grupėse	• geba paskelbti mokslinių tyrimų rezultatus nacionalinio ir (ar) tarptautinio lygio mokslo publikacijose; • geba pristatyti savo mokslinių tyrimų rezultatus mokslo renginiuose.	• geba dalyvauti mokslinių tyrimų teminiuose tinkluose ir (ar) mokslinėse draugijose, recenzentų ir (ar) ekspertinėse grupėse.

Tyrėjo karjeros pakopos	MTEP veiklų vykdymo	MTEP organizavimo	MTEP rezultatų sklaidos ir jų poveikio numatymo	MTEP ekspertinio vertinimo
	kultūriniame, socialiniame, ekonominiame kontekste; • savarankiškai ar padedamas aukštesnių pakopų tyrėjų ar kitų mentorių geba panaudoti savo turimas žinias kritiškai analizuodamas, vertindamas ir apibendrinamas naujas ir sudėtingas idėjas ar galimybes.			
Pripažintas tyrėjas	• savo moksliniais rezultatais geba prisidėti prie mokslinių tyrimų tematikos raidos nacionaliniu ir (ar) tarptautiniu lygmeniu; • geba kritiškai įvertinti ir (arba) įgyvendinti perspektyvias mokslinių tyrimų temas ir (ar) eksperimentinės plėtros galimybes;	• geba rengti ir (ar) dalyvauti nacionaliniuose ar tarptautiniuose mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir (ar) inovacijų, mokslo sklaidos projektuose ar jiems vadovauti, rengti ir (ar) įgyvendinti institucijų vykdomas programas; • geba būti mažesnės mokslo grupės lyderiu arba kitaip demonstruoti lyderystę organizuojant mokslinius tyrimus;	• geba paskelbti mokslinių tyrimų rezultatus tarptautinio lygio mokslo publikacijose; • geba pristatyti savo mokslinių tyrimų rezultatus tarptautiniuose mokslo renginiuose ir (arba) yra tarptautinių mokslo renginių organizacinių (ar mokslinių) komitetų narys;	• yra nacionalinių arba tarptautinių MTEP projektų ir (ar) nacionalinių ar tarptautinių programų ekspertas; • yra kviečiamas arba deleguojamas rengti ekspertines išvadas ar rekomendacijas viešojo ir

Tyrėjo karjeros pakopos	MTEP veiklų vykdymo	MTEP organizavimo	MTEP rezultatų sklaidos ir jų poveikio numatymo	MTEP ekspertinio vertinimo
	• turi akademinę reputaciją, grįstą nacionaliniu ar tarptautiniu lygiu pripažintais savo tyrimų tematikos (-ų) mokslinių tyrimų rezultatais; • geba įvertinti savo tyrimų rezultatų poveikį ir taikymo galimybes kultūriniame, socialiniame, ekonominiame kontekste.	• dalyvauja pradedančiųjų tyrėjų ugdyme.	• geba esmingai prisidėti sukuriant poveikį turinčius MTEP darbus.	(ar) privataus sektoriaus subjektams.
Pirmaujantysis tyrėjas	• savo moksliniais rezultatais geba reikšmingai prisidėti prie mokslinių tyrimų tematikos arba net kelių tematikų raidos nacionaliniu ir (ar) tarptautiniu lygmeniu; • geba kritiškai įvertinti ir identifikuoti bei (arba) įgyvendinti perspektyvias (strategiškai svarbias) mokslinių tyrimų temas ir	• geba vadovauti rengiant ir įgyvendinant tarptautinių mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir (ar) inovacijų, mokslo sklaidos projektus ir (ar) institucijų vykdomas programas; • geba rengti mokslininkus jiems vadovaudamas, konsultuodamas ar vykdydamas kitas mokslininkų rengimo veiklas ir (ar) geba būti savarankiškos mokslo grupės	• geba paskelbti mokslinių tyrimų rezultatus tarptautinio lygio mokslo publikacijose savarankiškai ar kaip pagrindinis bendraautoris; • geba pristatyti savo mokslinių tyrimų rezultatus kaip kviestinis pranešėjas tarptautiniuose mokslo renginiuose ir (ar) yra	• yra tarptautinių MTEP projektų ir (ar) nacionalinių ir tarptautinių programų ekspertas; • geba inicijuoti ar yra kviečiamas arba deleguojamas rengti ekspertines išvadas ar rekomendacijas dėl

Tyrėjo karjeros pakopos	MTEP veiklų vykdymo	MTEP organizavimo	MTEP rezultatų sklaidos ir jų poveikio numatymo	MTEP ekspertinio vertinimo
	(ar) eksperimentinės plėtros galimybes; • turi akademinę reputaciją, grįstą tarptautiniu lygiu pripažintais savo tyrimų tematikos (-ų) mokslinių tyrimų rezultatais; • geba įvertinti (suvokti) platesnį savo tyrimų rezultatų poveikį ir taikymo galimybes plačiame kultūriniame, socialiniame, ekonominiame kontekste.	lyderiu arba kitaip demonstruoti lyderystę organizuojant mokslinius tyrimus	tarptautinių mokslo renginių mokslinių komitetų narys; • geba sukurti didelio poveikio MTEP darbus.	viešojo ir (ar) privataus sektorių raidos.

Tyrėjų pageidaujamos kompetencijos

Tyrėjo karjeros pakopos	Pageidaujamos kompetencijos
Pradedantysis tyrėjas	• geba suvokti savo tyrimų rezultatų tęstinumą ir galimą poveikį; • suvokia ir taiko mokslinių tyrimų etikos ir mokslinio sąžiningumo, atvirojo mokslo principus.
Patvirtintas tyrėjas	• dirbdamas komandoje įgyja gebėjimą kompetencijas ir įgūdžius perkelti į kitas aplinkas; • dalyvauja kuriant mokslinių tyrimų etikos ir mokslinio sąžiningumo, atvirojo mokslo kultūrą institucijoje; • geba taikyti intelektinės nuosavybės apsaugos formas; • geba perteikti žinias apie savo mokslinių tyrimų rezultatus profesinei bendruomenei ir visuomenei.
Pripažintas tyrėjas	• tobulina gebėjimą aukšto lygio kompetencijas ir įgūdžius perkelti į kitas aplinkas ir mokslinių tyrimų sritis, kuriose jie gali būti taikomi ar naudojami; • dalyvauja kuriant mokslinių tyrimų etikos ir mokslinio sąžiningumo, atvirojo mokslo kultūrą institucijoje ir (ar) už jos ribų; • prisideda stiprinant tyrėjų tarpusavio pasitikėjimą bei bendradarbiavimą ir (ar) vystant tyrėjų karjerą; • geba valdyti intelektinę nuosavybę; • geba veiksmingai perteikti žinias apie savo mokslinių tyrimų rezultatus profesinei bendruomenei ir plačiajai visuomenei; • aktyviai dalyvauja mokslinių tyrimų tinkluose, geba užmegzti bendradarbiavimo ryšius su viešojo sektoriaus institucijomis ir (ar) verslo įmonėmis; • yra tarptautinėse duomenų bazėse referuojamų periodinių ir (ar) pavienių leidinių redakcinių kolegijų narys.
Pirmaujantysis tyrėjas	• geba aukšto lygio kompetencijas ir įgūdžius perkelti į kitas aplinkas ir mokslinių tyrimų sritis, kuriose jie gali būti taikomi ar naudojami; • kuria mokslinių tyrimų etikos ir mokslinio sąžiningumo, atvirojo mokslo kultūrą institucijoje ir už jos ribų; • geba stiprinti tyrėjų tarpusavio pasitikėjimą ir bendradarbiavimą, geba prisidėti prie tyrėjų karjeros vystymo, talentingų tyrėjų pritraukimo;

	• geba efektyviai valdyti intelektualinę nuosavybę; • geba veiksmingai perteikti žinias apie savo mokslinių tyrimų rezultatus tarptautiniu mastu profesinei bendruomenei ir visuomenei; • vadovauja darbo grupėms, rengiančioms ekspertines išvadas, rekomendacijas dėl viešojo ir (ar) privataus sektorių raidos; • dalyvauja tarptautinių mokslinių tyrimų projektų valdymo ar priežiūros grupėse; • yra tarptautinėse duomenų bazėse referuojamų periodinių ir (ar) pavienių leidinių kviestinis redaktorius.
--	--

1. Tarpasmeniniai gebėjimai. Gebėjimai, reikalingi veiksmingiems profesiniams ryšiams ir santykiams su įvairiais žmonėmis ir grupėmis palaikyti.
• Darbas su kitais / komandinis darbas – gebėjimas prisidėti prie komandinio darbo, vengti ir (arba) spręsti konfliktus, motyvuoti kitus ir skatinti bendradarbiavimo aplinką. • Komandos valdymas / lyderystė – gebėjimas vadovauti grupei, kurti bendrą viziją ir tikslą, motyvuoti komandą, gerbiant visų rasių, lyčių, seksualinės orientacijos ir religijos atstovus. • Mentorstė ir priežiūra – gebėjimas konstruktyviai reaguoti į patarimus ir kritiką, taip pat gebėjimas vadovauti, remti ir konsultuoti kitus. • Derybų įgūdžiai – gebėjimas skatinti sutarimą, t. y. suvienyti skirtingas nuomones ir pasiekti visoms šalims naudingus susitarimus. • Tinklaveika – gebėjimas užmegzti asmeninius ir profesinius ryšius bei kurti platų kontaktų tinklą asmeninei ir profesinei informacijai keistis
2. Kognityviniai gebėjimai. Gebėjimai, reikalingi atpažinti problemas, veiksmingai ir prasmingai planuoti bei priimti sprendimus.
• Kūrybiškumas ir gebėjimas abstrakčiai mąstyti – gebėjimas peržengti idėjas, normas ir tradicinius ryšius, kuriant naujas idėjas, metodus ir interpretacijas. • Probleminių situacijų sprendimas ir sprendimų priėmimas – gebėjimas apibrėžti problemas ir rasti jų kontekstui tinkamus sprendimus.
3. Komunikaciniai gebėjimai. Gebėjimai, reikalingi aiškiai ir išsamiai perduoti informaciją įvairiems žmonėms ir grupėms.
• Komunikacija / žodinis ir rašytinis pristatymas – gebėjimas tinkamai suprasti, interpretuoti, kurti ir perduoti informaciją žodžiu ir raštu. • Komunikacija / dialogas su nespecialistais – gebėjimas komunikuoti ir vesti pokalbius bei diskusijas su nespecializuota auditorija tiek žodžiu, tiek raštu. • Dėtymo gebėjimai – gebėjimas mokyti ir palaikyti studentų mokymosi procesą dalyvaujant mokymo veiklose.
4. Mokslinių tyrimų gebėjimai. Gebėjimai, reikalingi vykdyti kokybiškus ir naudingus tyrimų projektus.
• Projekto planavimas ir projektavimas – gebėjimas suplanuoti projektus, atsižvelgiant į realius tikslus.

• Informacijos paieškos ir valdymo gebėjimai – gebėjimas atpažinti informacijos poreikį, gebėjimas identifikuoti, rasti, įvertinti ir veiksmingai naudoti informaciją sprendžiant konkrečias problemas. • Tyrimų metodų ir technikų išmanymas – gebėjimas užtikrintai taikyti įvairius tyrimų metodus ir technikas. • Finansavimo paraiškų rašymas – gebėjimas rengti ir pristatyti paraiškas projektų finansavimui gauti. • Tyrimų valdymas – gebėjimas profesionaliai, skaidriai ir atsakingai valdyti tyrimų projektus. • Tyrimų etika ir sąžiningumas – gebėjimas taikyti etikos ir mokslinių tyrimų principus.
5. Organizaciniai gebėjimai. Gebėjimai, reikalingi organizuoti efektyvų tyrėjų darbą, tiek savo, tiek pavaldžių darbuotojų.
• Laiko planavimas – gebėjimas efektyviai planuoti laiką ir atlikti užduotis bei projektus laikantis nustatytų terminų. • Išteklių valdymas – gebėjimas planuoti ir valdyti išteklius, reikalingus projektų vykdymui. • Karjeros planavimas – gebėjimas planuoti, valdyti ir priimti pagrįstus sprendimus dėl profesinės karjeros.
6. Įtakos ir poveikio gebėjimai. Gebėjimai, reikalingi norint daryti įtaką akademinėi, socialinei, kultūrinei ir ekonominei aplinkai.
• Verslumas – gebėjimas paversti idėjas realiais veiksmais. • Komercializacija, patentavimas ir žinių perdavimas – gebėjimas atpažinti ir suprasti, kurios asmeninių tyrimų sritys gali turėti poveikį socialinei ir ekonominei aplinkai. • Mokslo taikymas politikos formavimui – gebėjimas pasitelkus individualius tyrimus informuoti politikos formuotojus ir daryti įtaką sprendimų priėmimui.